

Vakıf Restoratör Mimarlarından

Ali Saim Ülgen

A Restoration expert of Vakıf, architect Ali Salim Ülgen

Erdem Yücel | Emekli Öğr.Gör.

Vakıflar idaresi'nde derin izler bırakan Ali Saim Ülgen, yaşadığı dönemde önemli restorasyon çalışmalarına imza atmıştır. Yalnızca bu kadarla sınırlı kalmamış, yazdığı kitap ve makalelerle akademik dünyada da adını duyurmuştur. Başta İstanbul olmak üzere farklı kentlerde, abidevi eserlerde çalışma fırsatını yakalamış, restorasyon konusunda hem kuramsal hem de uygulama açısından geride derin izler bırakmıştır. Bu makalede, Ali Saim Ülgen'in yaşamından çeşitli kesitler sunulmuş, kimliği ve kişiliği tanıtılmaya çalışılarak, yaptığı bazı restorasyonlarla ilgili bilgiler verilmiştir.

Anahtar kelimeler: restorasyon çalışmaları, vakıflar idaresi, kuramsal çalışmalar, yaşam.

Being famed for remarkable achievements, Ali Saim Ülgen was involved in significant works of the directorate general of foundations during his era. Additionally he was known for his books and essays internationally. He took part in restoration projects of important buildings in different cities, mainly in İstanbul, while setting an example in terms of both theoretically and practically. This essay involves some particular parts of his life while presenting his personality and some projects led by him.

Keywords: restoration projects, directorate general of foundations, theoretical studies, biography

Türk Mimarisinin önde gelen restoratörlerinden Ali Saim Ülgen, vakıf eserlerinin çoğuna damgasını vurmuş, onlarla adeta bütünleşmiştir. Yaşadığı dönemde isminden en çok sözü edilen mimarlardandı.¹ Mimarlığının yanı sıra müzeciliğe yakınlığı ve monografik yazılarıyla da tanınmıştır.

Ali Saim Ülgen, Dr. Hicri ile Adviye Ülgen'in oğlu olarak İstanbul'da, Sultanahmet'teki annesinin evinde 1913 veya 1914 yılında dünyaya gelmiştir. Doktor olan babası Hicri Ülgen 1940-1945 yıllarında İstanbul Belediye tabipliği yapmış, sonra da Ankara'ya göç ederek, Elmadağ'ında özel bir fabrikanın doktorluğunu yapmıştır.

Ali Saim Ülgen'in eski eserlere olan ilgisi çok küçük yaşlarda başlamış, henüz dört yaşındayken evlerinin yakınındaki Ayasofya'nın kubbelerine çıkmayı düşlemiştir. Mesai arkadaşlarından Y. Mimar Hasan Rıza Ergezen'den öğrendiğine göre bu arzusu onda büyük bir tutku haline gelmiş ve ailesine baskı yapmaya başlamıştır. Ailesi küçük çocuğun baskısına dayanamayarak ilgili mercilerden izin almışlar ve askerlerin refakatinde onu kubbenin eteklerinde dolaştırmışlardır (Ergenzen: 87-88). Yıllar geçtikçe eski eserlere olan merakı artmış, babasının görevinden ötürü bir süre yaşadıkları Edirne'de zaman zaman ortadan kaybolarak oradaki eski eserleri dolaşmaya başlamıştır.

İstanbul Erkek Lisesi'nde öğrenim görürken eski eserlere olan merakı daha da artmış, *İstanbul ve Eski Eserleri* isimli 200 sayfalık bir kitabı yayınlama olanağını da bulmuştur (Ülgen 1933).

Ali Saim Ülgen

¹ Ali Saim Ülgen hakkında bakılabilecek kaynaklar: Hasan Rıza Ergezen, "Yüksek Mimar Ali Saim Ülgen" Arkitekt, İstanbul 1963, S.311, s.87-88; R.Melül Meriç "Kaybettiğimiz Ali Saim Ülgen" Türk Sanatı Tarihi Araştırmaları, İstanbul 1963, I, s.787; Semavi Eyice, "Ülgen Ali Saim" mad. Düünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, İstanbul 1994, C.7, s.335-336; Semavi Eyice, "Ali Saim Ülgen" Türk Kültürü, Ankara 1963, S.6,s.24-28; Erdem Yücel "Mimar Kemalettin ve Mimar Vedat Bey'lerin Üslubunu Sürdüren Restoratör Mimarları" I.Milli Türkoloji Kongresi, Tebliğler, İstanbul 1980, s.478-480; Erdem Yücel, "XX. Yüzyılda Klasik Türk Mimarisi Üzerine Eğilmiş Türk Mimarları: Ali Saim Ülgen" Bizim Anadolu Gazetesi (5 Temmuz 1971); Erdem Yücel, "Cumhuriyetten Günümüze Restoratör Mimarlar," 60 Yaşam Sinan Genim'e Armağan Makaleler, İstanbul 2005, s.730-749; Erdem Yücel, "Vakıflarda Onarım Çalışmalarını Yürüten Mimarlar" Vakıflar Dergisi, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Ankara 1998, S. XXVII, s.231-240; Erdem Yücel, "Restoratör Mimarlardan Ali Saim Ülgen," Yapı, Yapı Endüstri Merkezi, İstanbul 2004, S.270,s.55-58; Ebru Karakaya "Ülgen Ali Saim" mad. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, İstanbul 2012. C.42, s.287-288; M. Kazmaoğlu, "Ülgen Ali Saim" mad. Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, İstanbul 1997, C.III, s.1855.

Vakıflar Umum Müdürlüğü'ne ait yapılarda çalışma yapması için Ali Saim Ülgen'e verilen izin yazısı, 1937 (Salt Research Arşivi).²

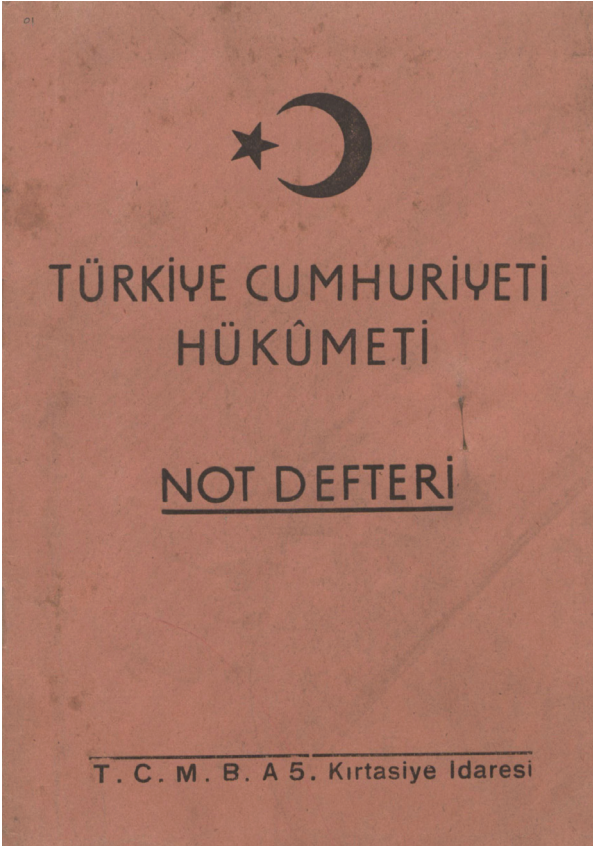
Prof. Dr. Semavi Eyice, ölümünden sonra yazdığı bir anı yazısında onun bu ilk eserine değinmiştir: *Fazla ilmi bir değeri olmayan, bu çocuksu ifadeli kitap, bazı küçük müşahedeler ve bu hususlarda fazla deneyimi olmayan hevesli bir lise öğrencisi tarafından yazılmış bir kitap olarak yine de ilgi çekicidir. Ayrıca İstanbul'a dair Batı dillerindeki sayısız eserler arasında harf inkılâbından sonra, hem de bir öğrenci tarafından Türkçe yazılmış bir kitap olarak dikkati çeker* (Eyice 1994: 335-336).

İstanbul Erkek Lisesi'ni bitirdikten sonra bütün merak ve sevgisini verdiği eski eserler üzerinde eğitim yapacağı bir mesleği seçmesi kadar doğal bir şey olamazdı. Bunun için de Güzel Sanatlar Akademisi Mimarlık bölümüne devam ederken, diğer yandan da İstanbul Üniver-

sitesi Edebiyat Fakültesi Arkeoloji bölümünde Ord. Prof. Dr. A. Müfid Mansel'in derslerine devam etmiştir. Güzel Sanatlar Akademisini bitirince de Mimarlık Tarihi ve Şehircilik Kürsüsü'ne asistan olmuştur. II. Dünya Savaşı'nın başlamasından kısa bir süre önce Maarif Vekâletinin açtığı sınavı kazanarak Almanya'ya gitme olanağını bulmuştur. Ne var ki, Almanya'nın 1938'de Polonya'ya girmesiyle başlayan savaş genişleyince Fransa'ya giderek, orada Notre Dame Kilisesi'nin restorasyonunda çalışmaya başlamıştır. Almanlar'ın Fransa'yı istilaya başlaması üzerine oradaki çalışmalarını bırakarak Türkiye'ye dönmek zorunda kalmıştır.

Türkiye'ye döner dönmez de askere çağrılarak, yedek subaylığını Maraş'ta yapmıştır (1940). Maraş'ta askerlik

² Ali Saim Ülgen Arşivinden faydalanmamızı sağlayan Galatadaki Salt Research'a Sayın Lorans Tanatar'ın şahsında teşekkür ederiz (Vakıf Restorasyon Yıllığı).

Ali Saim Ülgen tarafından tutulan ve 1946-59 yıllarına ait çalışmaları konu alan not defteri (Salt Research Arşivi).

görevini yaparken fırsat buldukça; o zamana kadar bakır kalmış bölgenin anıtlarıyla, sivil mimari örneklerini inceleme olanağını bulmuştur. Askerlik görevi sona erdiğinde bir süre Güzel Sanatlar Akademisi'nde Mimarlık Tarihi başta olmak üzere mimari dersler vermeye başlamıştır. Aynı zamanda da Maarif Vekâleti'ne bağlı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nde göreve başlayarak, İstanbul Arkeoloji Müzeleri'nde çalışmalarını sürdürmüştür. Anıtlar üzerindeki ilk uygulamalı çalışmalarına orada başlamıştır. İstanbul Arkeoloji Müzeleri'nde görev yaparken kazı sondajlarının plan ve rölövelerini, çizimlerini yapmış, bu arada İstanbul Arkeoloji Müzeleri'ndeki İstanbul Eski Eserlerini Koruma Encümeni'nin mimarlıkla ilgili dokümanlarıyla encümenin ilgilendiği yapıların plan ve krokilerini hazırlamıştır. Bir süre sonra, 1946 yılında Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü Anıtlar Şubesi Müdürlüğüne atanmıştır.

Bu dönemde, *Anıtların Korunması ve Onarılması* isimli kitabıyla Türkiye'de ilk defa bu konunun üzerine eğilmiştir. Bu kitabında abidenin ne olduğu, ne amaçla korunmasının şart olduğu, Türkiye'de ve Avrupadaki korunma hukukunu, bunun için onarım usullerini, kullanılmayan tarihi abidelerin, harabelerin korunmalarını, değerlendirilmelerini ve bunun için yapılacak çalışmaları o günlerin koşullarına göre yazmıştır. Böylece Türkiye'de bir ilki gerçekleştirmiştir (Ülgen 1943).

Milli Eğitim Bakanlığı'nda çalışmalarını sürdürürken bazı anıtlarımızın bakımsız kalmış olduklarını, o günler-

deki kötü durumlarını açıklayan ve bunların zaman geçirmeden kurtarılmasını içeren, ayrıntılı bir rapor düzenlemiştir. Bu raporda isimleri geçen yapıların çoğu Milli Eğitim Bakanlığı'ndan çok Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün mülkiyetinde bulunuyordu. Bu nedenle de fırsat buldukça Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne giderek, çelişkili sorunları aydınlatmaya çalışıyordu. Onun bu ziyaretleri sıklaştıkça, anıtların onarımları konusunda daha iyi çalışabilmek veya yararlı olabilmeyi düşünürken, kendisine yapılan teklif üzerine Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü'ndeki görevinden ayrılarak, Vakıflar Genel Müdürlüğü Abide ve Yapı İşleri Dairesine mütehasıs müşavir olmuştur. Böylece vakıf eserlerinin restorasyonlarında çok daha faydalı olabilecekti. Sonraki yıllarda yaptığı çalışmaları da onun bu konuda verdiği kararın ne kadar yerinde olduğunu göstermiştir. Bu arada da Ankara Üniversitesi Dil Tarih-Coğrafya Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü'nde öğretim görevlisi olarak sanat tarihi dersleri vermeye başlamıştı. Meslektaşları arasında kendisine ölümüne kadar, *Saim Hoca* denilmesi de buradan kaynaklanmıştır. Türkiye'deki eski eserlerin korunmasını, onarılmasını amaçlayan 5805 sayılı kanun doğrultusunda kurulan Gayrimenkul Eski Eserleri ve Anıtlar Yüksek Kurulu'na 1949 yılında üye olarak atanmıştır.

Vakıflar Genel Müdürlüğü'ndeki görevinden ötürü Türkiye'nin hemen her yanına giderek eserleri yerlerinde incelemiş ve bunların çoğunu yayınlama olanağını bulmuştur. Bunları yaparken de vakıf eserlerinin onarımlarını sürdüren Vakıflar Genel Müdürlüğü ile Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu arasındaki ilişkileri düzenleyerek her iki kurum arasında bilimsel sorunlar veya çelişkili kararlar çıkmasına meydan vermemiştir.

Ali Saim Ülgen yalnızca Türkiye'dekilerle değil yurt dışındaki Türk eserleriyle de ilgilenmiştir. Trablusgarp'taki Turgut Reis Türbesi ile Kudüs'teki Kubbetü's-Sahra'nın onarımlarında da katkısı olmuştur. Suriye, Irak, Ürdün ve Pakistan'daki bazı yapıların restorasyonlarına katkıda bulunabilmesi için resmen davet edilmiştir.

Vakıf anıtlarının onarımlarını sürdürürken, bazı eserlerin duyarlı davranılmadan çevrelerini saran parazit denilen yapılardan arındırılmasına önem vererek, uygulamıştır. Bunu yaparken bazen meslektaşlarından bazen basın ve il yönetimlerinden yersiz tenkitlere uğramış, kendisine yönelik tepkiler bazen yargıya kadar uzanmıştır.

Türkiye'de siyasi ortamın değişmesi, Demokrat Parti'nin iktidara gelmesiyle birlikte İstanbul Vakıflar Başmüdürlüğü'nde onarımları sürdürecekti mimar sayısının azaldığı görülmüş ve bu yüzden de yeni bir yapılanmaya gidilmesi zorunlu olmuştur. Bunun böyle olmasında, eski Genel Müdür Hakkı Kamil Beşe'nin (Genel Müdürlüğü 1948-1950) Y.Mimar Vasfi Egeli başta olmak üzere bazı mimarlarla anlaşmazlığa düşmesinin büyük payı olmuştur (Yücel 2012: 119-130).

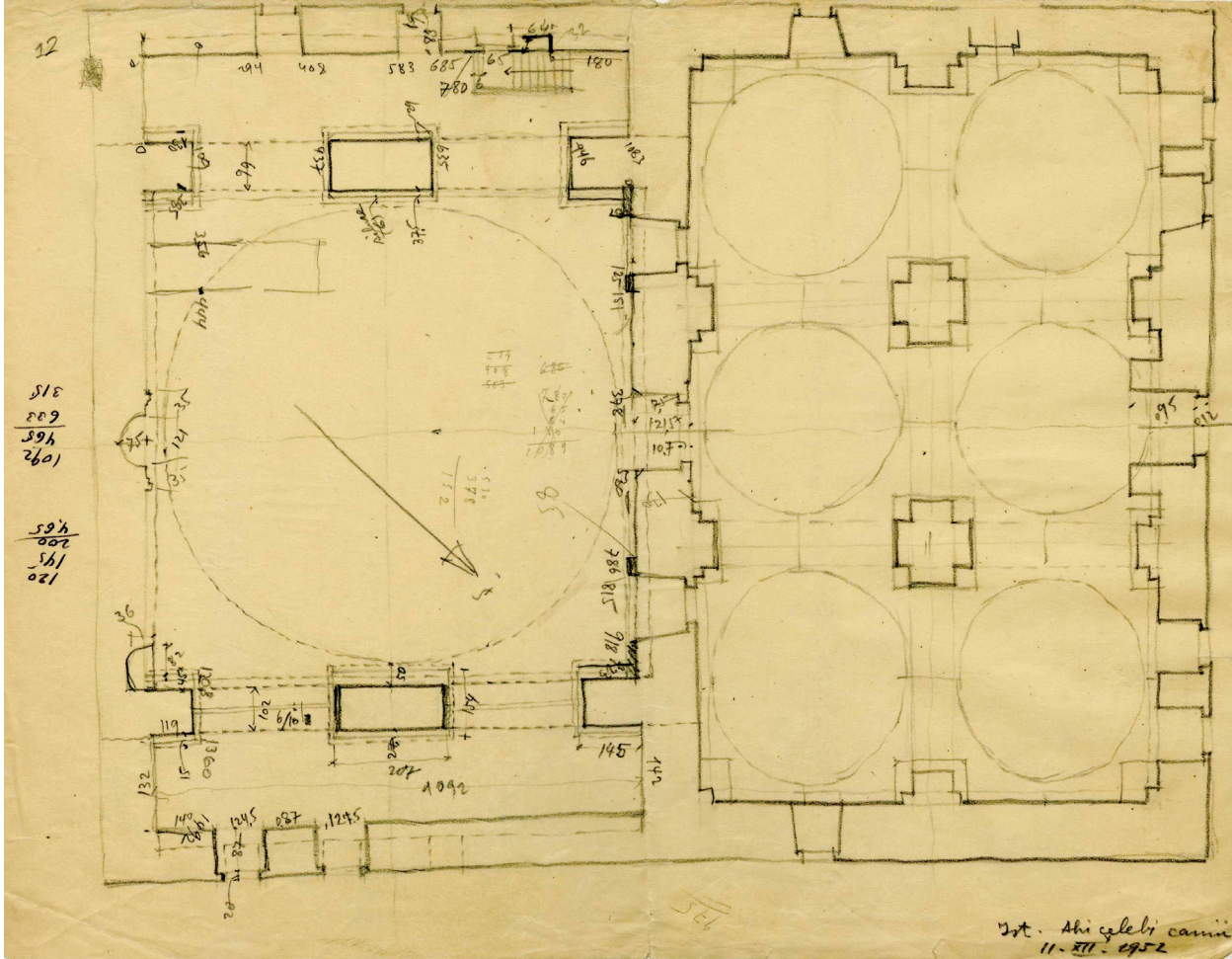
zeyindeki onarımlarının odak noktasını üstlenen A.Saim Ülgen'in yanında Y. Mimar Yılmaz Önge'nin de onarımlarında ve onarılan eserlerin yayınlanmasında büyük katkısı olmuştur.³ A.Saim Ülgen ile Y.Mimar Yılmaz Önge'nin isteği üzerine İstanbul'daki Amcazade Hüseyin Paşa Külliyesi'nde Türk İnşaat ve Sanat Eserleri kurulmuştur (Yücel 1967a:114-117, Yücel 1967b: 30-31, Yücel 1970a: 57-62). Yılmaz Önge yeni kurulan bu müzeye Anadolu'da yapılan onarımlarda ele geçen mimari parçalarla, küçük buluntuları getirerek büyük katkıda bulunmuştur.

İstanbul başta olmak üzere Trakya ve Anadolu'da 150 civarında eserin onarılmasında A.Saim Ülgen'in büyük payı olmuştur. Süleymaniye yapı topluluğu, Mehmed Ağa Camisi, Divriği Ulucami ve Darüşşifası, Siirt Ulu Camisi, Aksaray Sultan Hanı, Nevşehir Hacı Bektaş-ı Veli Külliyesi, Seyyit Battal Gazi yapı topluluğu, Kayseri Huand Hatun Külliyesi, Alanya Sultan Hanı, Köşk Medrese Kümbetleri, Hacı Kılıç Camisi, Konya Sırçalı Medrese ve Alâeddin Camisi üzerinde en ince ayrıntısına kadar çalışarak onarımlarını üstlenmiştir.

Başbakan Adnan Menderes, restorasyonunu yaptığı Süleymaniye Külliyesi'nde caminin cephesinin temizlenmesini kendisinden istemiş, o da murçla üzerindeki kirleri te-

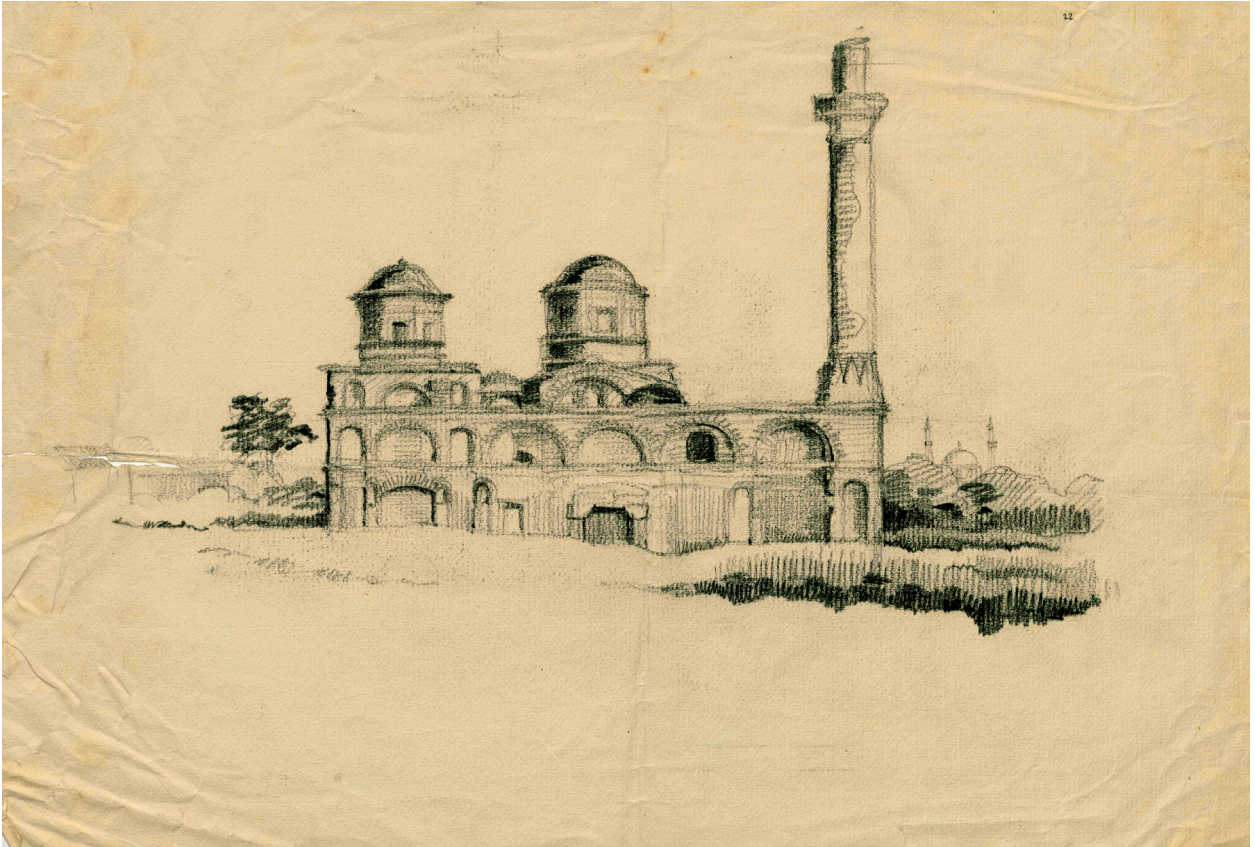
mizlemiştir. Ne var ki, bazı meslektaşları özellikle Y.Mimar Macit Rüştü Kural caminin ölçüsünü değiştirmekle tenkit etmişlerdir. A.Saim Ülgen de üzerindeki kirlerin alınmasıyla duvarın yalnızca birkaç milim incelindiğini söyleyerek, kendisini savunmuştur. Ancak bunlar kendisini üzümüştür. Yaşanan bu olay meslekten olmayan siyasilerin mimari ve sanat tarihi konularına karışmasının doğru olmadığını bir kez daha göstermiştir. Bu tür uygulamalarda kum püskürtücü veyahut su ile yüzeylerin temizlenmesi çok daha doğru olacaktır. Bununla beraber kum püskürtme yerine suyla temizlemenin daha sağlıklı olduğu birçok restoratör tarafından kabul edilmiştir. Bu olay bununla kapanmamış, 27 Mayıs darbesinden sonra Milli Birlik Komitesi A. Saim Ülgen'in yargılanmasını istemişse de sonunda aklanmıştır.

Ali Saim Ülgen Klasik Osmanlı mimarisinin temellerini atan Mimar Sinan hayranı olup, onun yapmış olduğu eserleri en küçük ayrıntısına ve detayına kadar incelemiştir. Yıllar öncesinde Atatürk'ün isteği doğrultusunda yapılması istenilen Mimar Sinan'ın monografisinin dokümanlarını hazırlamaya, planlarını çizmeye başlamıştı. Büyük araştırmanın tarihi bölümlerini Prof. Fuat Köprülü, mimarlık bölümlerini Prof. Albert Gabriel yazacak, plan ve rölövelerini Ali Saim Ülgen çizecekti. Ne var ki, bu proje o günün koşul-

Ali Saim Ülgen tarafından yapılan bir eskiz çalışmasında Ahi Çelebi Camisi'nin plan rölövesi (Salt Research Arşivi).

³ Yılmaz Önge için bkz; Haşim Karpuz, "Prof. Dr. Yılmaz Önge" Türk Kültürü, Ankara 1992, S.350, s.49-53; Semavi Eyice, "Prof.Dr. Yılmaz Önge (1955-1992)" Prof. Dr. Yılmaz Önge Armağanı, Konya 1993, s.1-12; Sadi Bayram, "Yılmaz Önge Bibliyografyası" X. Vakıf Haftası Kitabı, Ankara 1992, s.305-310.

Ali Saim Ülgen'e ait Fenari İsa Camisi'ni konu alan bir desen çalışması (Salt Research Arşivi).

larında gerçekleşmemiş, çizdiği planlar ancak ölümünden sonra yayınlanmıştır (Yenişehirlioğlu/Madran 1989).

Rölövelerini çizdiği, restitüsyonlarını yaptığı eserlerden bazılarının çeşitli etkenlerle ortadan kalkmış oluşu onun bu çalışmasının çok daha önem kazanmasına neden olmuştur. Bu yapılar arasında Beşiktaş Sinan Paşa Hamamı, Fındıklı Molla Çelebi Hamamı, Sapanca Rüstem Paşa Kervansarayı ile imareti, Lüleburgaz Sokollu Mehmed Paşa Kervansarayı, İstanbul Ebu'l Fazıl Efendi Camisi, Kapağası Cafer Ağa Medresesi, Fındıklı Kaptan Arap Ahmed Türbesi ve Hürrem Sultan Hamamı bulunmaktadır. Mimar Sinan Mescidi 1976 yılında yıkılmış ve onun çizdiği rölövelere göre yenilenmiştir (Yücel 1970b: 49-58).

Ali Saim Ülgen Edirne Selimiye Camisi'nin onarımı sırasında iskeleden düşerek kolunu kırmış, aylarca yataкта kalmış ve yoğun çalışma temposundan ötürü kalbi zayıf düşmüştür. Geçirdiği kalp krizinin ardından iyileşmeye yüz tuttuğu sırada Ankara'da evinin üzerinde çarpışan ve GİMA alışveriş merkezine düşen uçağın gürültüsünden etkilenmiş, heyecanlanmış ve 8 Şubat 1963'de vefat etmiştir.

Milletlerarası Türk Sanatı, Türk Tarih Kurumu Kongrelerine tebliğler vererek katılmıştır. Belli başlı kitapları arasında; *Anıtların Korunması ve Onarılması*, *Bursa Anıtları Albümü*, Halim Baki Kunter ile birlikte *Fatih Camisi*, *Fatih Devrinde İstanbul ve Bizans Sarnıcı* bulunmaktadır. Ayrıca Türk Tarih Kurumu Belleteni, Mesleki ve Teknik Öğretim,

Sultanahmet Camisi'nin minaresine ait, 1929 yılında çekilen fotoğraf (Salt Research Arşivi).

Selamet, Vakıflar Dergisi, Arkitekt, Mimarlık, Ülkü, Fatih ve İstanbul, İlahiyat Fakültesi Dergisi, Fuat Köprülü Armağanı, Türk Sanatı Tarihi Araştırma ve İncelemeleri'nde mimari konulu yazları bulunmaktadır.

Kaynakça

- Bayram 1992: Sadi Bayram, Yılmaz Önge Bibliyografyası, X. *Vakıf Haftası Kitabı*, Ankara, s.305-310.
- Ergezen 1963: Hasan Rıza Ergezen, Yüksek Mimar Ali Saim Ülgen, *Arkitekt*, İstanbul, S.311, s.87-88.
- Eyice 1963: Semavi Eyice, Ali Saim Ülgen, *Türk Kültürü*, Ankara, S.6, s.24-28.
- Eyice 1993: Semavi Eyice, Prof.Dr. Yılmaz Önge (1955-1992), *Prof. Dr. Yılmaz Önge Armağanı*, Konya, s.1-12.
- Eyice 1994: Semavi Eyice, Ülgen Ali Saim mad., *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*, İstanbul, C.7, s.335-336.
- Karakaya 2012: Ebru Karakaya, Ülgen Ali Saim mad., *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, İstanbul, C.42, s.287-288.
- Karpuz 1992: Haşim Karpuz, Prof. Dr. Yılmaz Önge, *Türk Kültürü*, Ankara, S.350, s.49-53.
- Kazmaoğlu 1997: M.Kazmaoğlu, Ülgen Ali Saim mad., *Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi*, İstanbul, C.III, s.1855.
- Meriç 1963: R.Melül Meriç, Kaybettiğimiz Ali Saim Ülgen, *Türk Sanatı Tarihi Araştırmaları*, İstanbul, I, s.787.
- Ülgen 1933: Ali Saim Ülgen, *İstanbul ve Eski Eserleri*, İstanbul.
- Ülgen 1943: Ali Saim Ülgen, *Anıtların Korunması ve Onarılması*, Maarif Vekilliği, Ankara.
- Yenişehirlioğlu/Madran 1989: Filiz Yenişehirlioğlu/Emre Madran, *Mimar Sinan Yapıları*, Ankara.
- Yücel 1967a: Erdem Yücel, Türk İnşaat ve Sanat Eserleri Müzesi, *Arkitekt*, İstanbul, S.327, s.114-117.
- Yücel 1967b: Erdem Yücel, Amcazade Hüseyin Paşa Külliyesinde kurulmakta olan yeni bir müze, *Türk Yurdu*, İstanbul, S.1 (337), s.30-31.
- Yücel 1970a: Erdem Yücel, Türk İnşaat ve Sanat Eserleri Müzesi, *Vakıflar Bülteni*, İstanbul, S.I, s.57-62.
- Yücel 1970b: Erdem Yücel, Mimar Sinan Mescidi, *Sanat Tarihi Yıllığı*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Enstitüsü, İstanbul, S.III, s.49-58.
- Yücel 1971a: Erdem Yücel, XX. Yüzyılda Klasik Türk Mimarisi Üzerine Eğilmiş Türk Mimarları: Ali Saim Ülgen *Bizim Anadolu Gazetesi* (5 Temmuz 1971).
- Yücel 1971b: Erdem Yücel, Mimar Ertuğrul Eğilmez, *Bizim Anadolu Gazetesi*, İstanbul 1971, (7 Eylül 1971).
- Yücel 1980: Erdem Yücel, Mimar Kemalettin ve Mimar Vedat Bey'lerin Üslubunu Sürdüren Restoratör Mimarlar, *I.Milli Türkoloji Kongresi, Tebliğler*, İstanbul, s.478-480.
- Yücel 1998: Erdem Yücel, Vakıflarda Onarım Çalışmalarını Yürüten Mimarlar, *Vakıflar Dergisi*, Ankara: Vakıflar Genel Müdürlüğü, S. XXVII, s.231-240.
- Yücel 2004a: Erdem Yücel Restoratör Mimarlardan Ali Saim Ülgen, *Yapı, Yapı Endüstri Merkezi*, İstanbul, S.270, s.55-58
- Yücel 2004b: Erdem Yücel, Restoratör Mimarlardan Cahide Tamer, *Yapı, Yapı Endüstri Merkezi*, İstanbul, S.277, s.91-94.
- Yücel 2005: Erdem Yücel, Cumhuriyetten Günümüze Restoratör Mimarlar, *Sinan Genimè Armağan Makaleler*, İstanbul, s.730-749.
- Yücel 2012a: Erdem Yücel, Vakıf Restoratör Mimarlarından Süreyya Yücel, *Restorasyon Yıllığı*, İstanbul: Vakıflar Genel Müdürlüğü İstanbul I. Bölge Müdürlüğü, S.4, s.119-130.
- Yücel 2012b: Erdem Yücel, Rumelihisarı'nın Restoratör Üç Kadın Mimarı, *XI. Eyüpsultan Sempozyumu Tebliğler*, Eyüp Belediyesi, İstanbul, s.110-119.
- Yücel 2015: Erdem Yücel, Mimarimizin bir çınarı daha devrildi: Y.Mimar Hüsrev Tayla, *Yapı, Yapı Endüstri Merkezi*, İstanbul, S.390,s.4-5.